

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinqve, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

3. Vtrùm actus qui sit eo tempore, quo omittitur præceptum, & est
impossibilis actui præcepto, sit peccatum.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

bienus per negatiuum præceptum, sed consecutione quadam per affirmatiuum.

IV. 2. Propositi-
tio. Secunda propositio. Peccatum omissionis potest esse peccatum etiam consummatum sine actu exteriori. Est per se nota, ut si quis velit non audire sacrum, nihil tamen contrarium agere illi.

V. 3. Propositi-
tio. Tertia propositio. Positiuus & interior actus voluntatis, non est de essentia peccati omissionis: hoc probant rationes secundæ sententiæ. Confirmatur, nam si per possibile vel impossibile aliquis non faciat, quod tenetur, hoc ipso peccat supposita cognitione, & aduertentia humana, nam hoc ipso discordat à sua regula, & repugnat rationi, & voluntati diuinæ: non solum autem est moraliter malum repugnare voluntati diuinæ formaliter & positivè, sed etiam, interpretatiue ac priuatiue.

VI. 4. Propositi-
tio tripartita. Quarta propositio est. Peccatum omissionis physice fieri posse sine actu interiori voluntatis, & fortè interdum fieri, licet moraliter loquendo, fere numquam ita accidat, hoc modo intelligenda est doctrina D. Thomæ supra, licet Caietanus velit istam impotentiam esse omnino physicam. Sed probatur primo, quia nihil est, quod necessitet physice voluntatè ad efficiendum aliquem actum, etiam si intellectus consideret, potest ergo suspendere actum. Dices: Ista suspensio actus, ut sit peccatum, debet esse ex proposito voluntatis etià humano modo. Respondeo non esse opus, ut sit humano modo, esse directam intentionem, & positivè actu amatam, sed satis esse hominem ex certa scientia non operari: sicut cum homo deliberat vult, non prius vult velle, sed volèdo obiectum vult velle: ita in proposito non volendo, virtute vult non velle. Confirmatur, nam propositio obiecto futuro, v. g. facere hoc crastina die, nunc suspendo omnem actum, neque volo, neque nolo: ergo idem possum facere de obiecto præsentis.

VII. Vltima assertionis pars, quæ communis etiam est, probatur, quia si quis aduertat obligationem præcepti imminere, vix potest, moraliter loquendo, non habere aliquem actum circa rem sic præceptam, quia tale obiectum, & mouet voluntatem, & est res, quæ valde ad ipsam pertinet, ergo moraliter non fit per metum negationem, & tota illa suspensio actus in quacunque materia est moraliter difficillima: si autem quis non aduertat tunc, ut omisio sit culpabilis, necesse est illam inaduertentiam esse culpabilem, atque adeo voluntariam, & de ea procedit eadem ratio, vnde tandem silemus in aliquo actu, quo vel directe, vel indirecte fuerit voluta ipsa omisio. Vnde etiam colligitur omissionem exteriorè non semper requirere actum interiorè concomitantem, in quo etiam differt à commissione.

VIII. Ad argumenta primæ sententiæ respondeo, ad primum negando voluntarium requirere actum. Ad secundum respondetur voluntatem peccando, auertere se tantum interpretatiue, & similiter se conuertere, & ideo talem auersionem, vel conuersionem non semper requirere actum positivum, sed satis est virtualis voluntas, quæ dum quis omittit, virtualiter vult, vel se ipsum, vel aliquid aliud plus quam Deum: vnde pœna sensus merito tribui potest sine actu positivo, quia hæc non respondet actui ratione differentie positivæ, quam habet in ordine ad obiectum, sed ratione malitiæ moralis, quam ex eodem obiecto, vel circumstantiis habet, hæc autem malitia moralis manet in omissione pura, licet non maneat actus ut ex se patet. Ad tertium responde-

tur ex dictis, etiam si quis cogitet de obligatione sua simpliciter posse non efficere actum, licet id sit difficile, & ideo moraliter raro, vel numquam contingat, ut supra etiam in conclusionibus explicuimus. Ad quartum respondet D. Thomas negando consequentiam, quia plura requiruntur ad bonum quam ad malum. Ratio differentie est, quia bonum, quod ad meritum supponitur, non consistit in priuatione, sicut malum potest consistere. Petes quare hoc dicatur peccatum actuale, si in actu non consistit. Respondeo, quia eius malitia non consistit in aliqua priuatione veluti habituali per alium actum contrarium, sed in priuatione actus debiti, quæ etiam voluntaria actu est, vel virtute, & per hæc satis patet ad argumenta prioris sententiæ. Ad argumenta secundæ sententiæ respondeo solum probare potestatem physicam, non moralem.

SECTIO III.

Verum actus, qui fit eo tempore, quo omittitur præceptum, & est incompossibilis actus præcepto, sit peccatum.

PRIMA sententia affirmat huiusmodi actum semper esse peccatum. Ita Capreolus 2. d. 35. Fundamentum est, quia talis actus semper deficit circumstantia temporis, fauet D. Thom. quest. 2. de malo ar. 1. ad 7. ubi inquit, etiam laudare Deum, eo tempore, quo aliud est præceptum, esse malum. Secunda sententia absolute negat illum actum ratione illius circumstantiæ esse malum, si alius ipse bonus sit ex suo genere. ita Durandus d. illa 35. q. 2. Fundamentum est, quia talis actus, neque est per se malus, neque eo tempore prohibitus, nullum enim est præceptum, quo studium, v. g. in die festo prohibitum sit. Sed distinctione breuiter vtendum est, nam voluntas omitterentis dupliciter potest ferri in actum illum incompossibilem actui præcepto: primo, quia antecedenter eligitur, ita ut voluntas id faciendi sit causa, & ratio omittendi præceptum: secundo quasi concomitanter, vel consequenter, ut cum quis iam deliberauerit omittit e, & ideo vult hoc, vel illud efficere.

Varia sententia, & earum motus.
Autoris distinctio præ decisionem.

PRIMA propositio. Ille actus, qui est causa omissionis, ipse peccatum est. Est communis, & probatur, quia omnis actus liber, qui est causa peccati, est peccatum, ut patet, nam ideo consistere peccatum, est peccatum, & idem est in alijs. Ratio vero est, quia agere peccatum libere, formaliter loquendo, est peccatum, sed id, quod est causa peccati, vere agit peccatum. Ergo. Confirmatur, nam ille actus virtute est contra præceptum affirmatiuum: qui enim præcipit hæc, & nunc aliquid fieri, virtute præcipit, ut non fiant illa actiones, quæ eo tempore incompossibiles esse possunt cum obseruantia illius præcepti.

SED quæres, quodnam peccatum sit ille actus, & quamnam malitiam habeat. Respondeo primo illum contrahere malitiam omissionis, & sub hac ratione esse vnum peccatum specie, & numero cum omissione. Hoc patet, quia in illo actu continetur formalis, vel virtualis voluntas omittendi: ergo ut sic, habet idem obiectum cum omissione, atque adeo eandem malitiam, & deformitatem repugnantem eidem præcepto: est ergo idem peccatum, etiam in specie, quia habet inordinationem eiusdem speciei, & numeri, quia talis actus, & omisio tunc fuerit, & appetuntur per modum vnius, & hac ratione habent eandem numero deformitatem, quæ

qua ratione actus ille, vt sic posset dici peccatum in omissionis, quia omissioni non repugnat includi re aliquem actum. Secundo. Certum est illum actum, si alias ex obiecto sit malus, vel contrarius virtuti, retinere propriam malitiam, vt si quis furatur tempore quo tenetur audire sacrum.

IV. Difficultas vero est quando actus ille videtur bonus ex obiecto, vel indifferens, vt actus studii, an habeat aliam malitiam distinctam à malitia omissionis. Ad quam solet sub distinctione responderi, nam si quis aduertit se hoc tempore omittere, & ex nimio affectu ad illud opus, velit nihilominus illud exercere, & sic omittere: tunc actus ille habet malitiam specie distinctam, quia vere est contra reuerentiam propriam virtutis, & quia constituit vltimum finem in illo obiecto. Si vero non aduertit & ex negligentia quadam sequatur omisio, tunc dicunt non habere actum illum malitiam præter malitiam omissionis, quia non procedit omisio ex inordinato affectu ad illud opus. Cuius distinctionis prima pars consentanea est his, quæ supra diximus in materia de malitia, & de peccato veniali. Sed in secunda parte videtur esse nonnulla difficultas, quia vel illa omisio ex negligentia, oritur ex ipso opere, & ex nimio conatu, & affectu, & tunc iam ille actus est per se malus in propria specie, quia indebite fit. Vel non est actus ille causa negligentia, vel inadvertentia, sed accedit hominem dum hæc operatur, negligere alium, & tunc neque actus ille peccatum erit, sed concomitantem se habebit, quia non est causa. Confirmatur, quia si ille actus in propria specie esset bonus, & virtutis, numquam esset causa malitiam omissionis: ergo semper præintelligitur in illo prior alia malitia. Respondeo argumentum concludere, quod actus ille quandoque est causa omissionis præter malitiam omissionis habere aliam inordinationem in propria specie, quia reuera caret alia honestate, quam habere deberet, tamen illa inordinatio non semper est per se gravis, neque mortalis, nisi sit priori modo amatus ille actus per modum vltimi finis.

V. Secunda propositio. Quando actus qui fit tempore omissionis non est causa omissionis, sed concomitantem se habet, nullum est peccatum. Est communis sententia, & patet, quia illa actio non est causa, neque occasio peccandi, vt suppono, & probatur, quia eius obiectum bonum est, & ex vi omissionis nullam habet circumstantiam malam: ergo. Probatur minor, nam maxime haberet circumstantiam temporis: sed hæc non est necessaria semora obligatione præcepti extrinseci, & illud tempus est conueniens ad illam actionem, præceptum autem non reddit illud tempus ad actionem incommodum, nisi quantum ad actio illa potest esse occasio hoc tempore non obediendi præcepto: sed posito illo casu iam non est occasio: ergo. Confirmatur primo, nam contingere potest illum actum esse sub præcepto, vt si quis vouisset studere toto illo tempore, quo manet domi, & iam decreuisset non exire de domo, tunc ratione voti teneretur illud facere: ergo signum est illud non esse peccatum. Confirmatur secundo, quia in huiusmodi casu licitum est consulere homini illam actionem: dices id esse, quia licet consulere minus malum. Contra est, quia non solum licet consulere, sed cooperari etiam cum illo, vt studere, vel argumentari, vel ludere.

VI. Sed contra. Nam ille actus est tunc virtute prohibitus, vt diximus: ergo quomodo cumque tunc

illum faciat, facit contra præceptum. Secundo, actus ille de se est incompositibilis actui præcepto: ergo ex vi eius sequitur omisio: ergo semper est causa eius: neque videtur referre, quod simul sequatur ex alia causa, scilicet voluntate omitterendi. Nam, vt aliquid sit peccatum, non est necesse, vt solum illud causet peccatum, neque quod peccatum fieret, etiam illo non posito, vt si quis sciret fore vt alter furaretur hanc, vel illam rem sine concursu eius: nihilominus ipse peccat si illum adiuret. Tertio, quia alias sequeretur non peccare sacerdotem, qui cum decreuerit non dicere officium, proicit breuiarium in mare: neque illum, qui cum decreuerit non seruare votum castitatis, contrahit matrimonium: neque etiam illum, qui cum propositum habeat non restituendi, distrahit bona illa.

Ad primum respondeo illum actum eo tempore non exerceri prout est prohibitus, quia solum virtute prohibetur, vt potest esse occasio omitterendi. Ad secundum nego actum illum illo modo concurrere ad omissionem, & ad argumentum fateor necessarium esse, posito illo actu, omittere, tamen id non fitis est, vt actus sit causa omissionis, sed necessarium præterea est, vt hic, & nunc, sequatur omisio, ex eo quod actus ille exercetur; vnde aduertit, vt aliquis actus sit causa omissionis, non fitis esse actum illum de se esse sufficientem ad efficiendum illum effectum, sed necessarium præterea esse non supponere effectum iam productum, hoc enim necessarium est in omni causa, quæ actu debet influere; in proposito autem illa omisio iam erat facta moraliter, & ideo formaliter non censetur manare ab illo actu: quare non est simile de aliis exemplis. Ex hoc tamen inferri videtur, vt actus ille concomitans omissionem, non sit peccatum, necessarium esse præcedere voluntatem formalem, & expressam omitterendi, quia vbi non est hæc voluntas, actus, moraliter loquendo, semper est causa indirecta, nam omnis effectus refertur in aliquam causam, vnde quando non habet causam directam, refertur in indirectam, & præterea quia cum non habet aliquis illam voluntatem expressam, non potest moraliter vere iudicare omissionem iam esse factam. Ad tertium respondetur negando consequentiam. Et ratio in primis est, quia ille in eo casu admittit sibi potestatem adimplendi præceptum; etiam si in futuro tempore propositum mutet, studium vero non est huiusmodi. Dices ergo saltem, si quis dormiret eo tempore, peccaret, quia admittit sibi potestatem mutandi voluntatem, & ideo videtur noua culpa. Respondeo, transeat hoc. Vnde infero quod si actus concomitans talis sit, vt per se possit conferre ad perseverandum in malo proposito, atque adeo magis impedire hominem ne impleat præceptum, ex hac parte poterit actus habere aliquam malitiam. Secundo respondeo, si quis deliberate decreuit omittere, & moraliter non est verisimile illum mutaturum voluntatem, non censetur sibi adimere potestatem non peccandi, ratione somni. Idem fere est dicendum ad alia duo exempla: quæ non procedunt, quia illi actus sunt per se mali, & directe contra ipsum præceptum.

SECTIO IV.

Quo tempore censetur quis peccare peccato omissionis.

Difficultas huius questionis versatur in ea omissione, quæ non est actus voluntatis, eo tempore

*Disp. 2. sed. 6.
n. 10.*